

STORTINGET

Innst. 349 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:100 S (2019–2020)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solfrid Lerbrekk, Kari Elisabeth Kaski, Mona Fagerås, Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård om å sikre omsorgspenger til foreldre som må jobbe mindre på grunn av reduserte åpningstider i barnehagene og SFO

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen straks sikre at alle arbeidstakere med behov grunnet kortere åpningstider i barnehager og SFO har rett til omsorgspenger også for enkelttimer og halve dager, samt gi arbeidsgivere en plikt til å legge til rette for dette.
2. Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å sikre at foreldre som må ta ut omsorgsdager grunnet manglende barnetilsyn, får fortsatt rett til lønn, i første omgang gjennom å øke den midlertidige kvoten med ytterligere 20 dager.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 8. mai 2020 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 27. mai 2020 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det åpnet for å sende inn skriftlige innspill til saken.

Følgende sendte skriftlig innspill:

- Juridisk rådgivning for kvinner (JURK).

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Lise Christoffersen, Arild Grande og fungerende leder Rigmor Aasrud, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tonning Riise, fra Fremskrittspartiet, Bjørnar Laabak og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, og fra Kristelig Folkeparti, Torill Selsvold Nyborg, viser til Representantforslag 100 S (2019–2020) fra representantene Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski, Karin Andersen, Mona Fagerås, Nicholas Wilkinson og Solfrid Lerbrekk. Som følge av covid-19-pandemien er det utarbeidet nasjonale veiledere for smittevern i barnehager, skoler og SFO. Veilederne skal gi råd, støtte og føringer for å begrense smitte under en kontrollert gjenåpning av barnehager, skoler og SFO. Komiteen er kjent med at flere barnehager og SFO-er har begrensede åpningstider som følge av smitteverntiltak. Komiteen viser til at omsorgsdager kan brukes som følge av reduserte åpningstider, men at det er opp til arbeidsgiver å godkjenne om det kan tas ut enkelttimer/halve dager, eller om det blir regnet som en hel omsorgsdag.

Komiteen har mottatt ett skriftlig innspill til saken. Innspillet er fra Juridisk rådgivning for kvinner (JURK), som støtter representantforslaget.

Komiteen viser til svarbrev fra statsråden av 27. mai 2020, der statsråden skriver at han ikke anbefaler et vedtak med ordlyden som representantene foreslår, men mener det kan være aktuelt med en endret lovregulering på området. Statsråden peker på at en mulig løsning er å lovregulere dette etter modell av folketrygdloven § 8-24 fjerde ledd, som gir bestemmelser om utvidet bruk av egenmelding. I brevet opplyses det om at Arbeids- og velferdsetaten raskt vil kunne implementere en omlegging av de tekniske løsningene, for å behandle søknader om omsorgspenger knyttet til fravær i timer eller halve dager. Videre skriver statsråden at regjeringen i tilleggsprosessen vil presentere en løsning for omsorgspenger for resten av 2020, som både ivaretar de som har brukt opp omsorgsdagene i løpet av første halvår og som samtidig hindrer at andre får et uforholdsmessig høyt antall dager med omsorgspenger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det ved utbruddet av covid-19 ble innført en midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven. Flertallet viser til at det her ble gitt rett til omsorgspenger ved stengte barnehager og skoler. Foreldre med barn som ikke kan gå i barnehage eller skole, på grunn av særlige smittevern hensyn, fikk ubegrenset antall omsorgsdager frem til 30. juni 2020 ved fremleggelse av legeattest.

Flertallet understreker at dette er en midlertidig forskrift, og at omsorgspenger under normale omstendigheter kun gis ved sykt barn eller syk barnepasser.

Flertallet påpeker at regjeringen varslet lettelser i smitteverntiltakene for barnehager og skoler den 27. mai 2020. Grunnlaget for å forlenge den midlertidige ordningen med omsorgspenger grunnet stengte barnehager eller begrensede åpningstider, vil derfor gradvis bortfalle. Av denne grunn støttes derfor ikke forslaget.

Flertallet viser derfor til de ordinære reglene for omsorgspenger. Det kan oppstå situasjoner hvor foreldre ikke trenger å benytte seg av hele omsorgsdager. Det forutsettes at norsk arbeidsliv i hovedsak består av bedriftseiere og ledere som søker å ivareta sine medarbeidere på beste mulige måte. Flertallet mener at arbeidsgivere og arbeidstakere i stor grad løser dette godt i dag, gjennom dialog på den enkelte arbeidsplass. Arbeidsgiver kan for eksempel godkjenne enkelt dager, halve dager eller samle opp arbeidstakers omsorgsfravær og rapportere disse som hele omsorgsdager.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener i utgangspunktet at ordningen med omsorgs-

penger fungerer godt. Samtidig er det viktig å erkjenne at det i enkelte situasjoner, eller i deler av arbeidslivet, kan være mindre fleksibilitet med tanke på å legge til rette for graderte omsorgspenger i forbindelse med sykt barn. Det kan derfor være klokt å se nærmere på ordningen med omsorgspenger og omsorgsdager, for å vurdere om den fungerer etter intensjonen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre omsorgspenger gradert ned mot 50 pst., for foreldre som må være borte fra arbeidet deler av dagen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at et redusert SFO- og barnehage tilbud som følge av covid-19 gjør at enkelte arbeidstakere ikke får jobbet full arbeidstid. Flere løser dette praktisk gjennom avtaler med arbeidsgiver, men ikke alle har et yrke eller en familiesituasjon som gir mulighet for fleksibel tilpasning eller hjemmekontor. For disse medlemmer fremstår det urimelig å bruke en hel omsorgsdag på å måtte gå eksempelvis 1–2 timer tidligere fra jobb for å hente barn før barnehagen eller SFO stenger.

Disse medlemmer mener det er nødvendig med en lovendring som tar hensyn til ulike behov, og som tydeliggjør muligheten til å ta ut timer/delte dager. Disse medlemmer viser til at statsråden i sitt svarbrev peker på at en mulighet er å lovregulere dette etter modell av folketrygdloven § 8-24 fjerde ledd, som gir bestemmelser om utvidet bruk av egenmelding.

Disse medlemmer mener at uttaket av omsorgsdager som enkelttimer skal besluttes lokalt etter drøfting med de tillitsvalgte i virksomheten. Disse medlemmer viser til at arbeidsgiver har en generell tilretteleggingsplikt, og mener dette også bør inkludere tilrettelegging for å kombinere arbeid med kortere åpningstider i barnehage og SFO, som følge av covid-19-pandemien.

Disse medlemmer fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en lovendring som tydeliggjør muligheten til å ta ut omsorgspengedager som enkelttimer, eksempelvis etter modell av folketrygdloven § 8-24 fjerde ledd. Uttaket av omsorgspengedager som enkelttimer skal besluttes lokalt etter drøfting med de tillitsvalgte i virksomheten.»

Disse medlemmer viser til at Stortinget ved behandling av Prop. 53 LS (2019–2020) vedtok en dobling av ordningen med omsorgspenger. Disse medlemmer viser til at den vedtatte utvidelsen av ordningen ikke er tilstrekkelig for enkelte familier, som følge av

ekstraordinære behov for omsorgspenger under covid-19-pandemien.

Disse medlemmer viser til svarbrev fra statsråden, der statsråden skriver at regjeringen i tilleggsprosposisjonen vil presentere en løsning for omsorgspenger for resten av 2020. Disse medlemmer mener det er positivt at regjeringen vil legge frem en løsning, og vil ta stilling til innrettingen når tilleggsprosposisjonen legges frem for Stortinget.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at svært mange barnehager og SFO-er har begrensede åpningstider etter gjenåpningen våren 2020. Dette medlem viser til at begrensede åpningstider er begrunnet i hensynet til å kunne gjennomføre smittevernstiltak. Åpningstidene varierer fra kommune til kommune og fra barnehage til barnehage. Mange barnehager praktiserer nå 6- og 7-timers åpningstid og har gjort det i mange uker.

Dette medlem viser til skriftlig innspill fra JURK som støtter forslagene. Videre påpeker JURK viktige likestillingspolitiske utfordringer med dagens ordning:

«Fravær av slik kompensasjon kan etter vårt syn ramme kvinner særlig hardt, da det ofte er kvinner som påtar seg hovedansvaret for omsorgsoppgaver tilknyttet barn.»

Dette medlem viser til at mange foreldre ikke får arbeidet sin fulle arbeidstid med begrensede åpningstider. Regjeringen har så langt ikke endret noen regler for foreldres rett til å få kompensert for den tiden de ikke kan arbeide på grunn av reduserte åpningstider.

Dette medlem viser til at det i dag er slik at det er opp til arbeidsgiver å godkjenne enkelttimer eller halve dager med omsorgspenger. Retten til å ta ut omsorgsdager som enkelttimer må gjøres gjeldende for alle arbeidstakere med behov grunnet kortere åpningstider for barnepass. Dette medlem mener det må skje en utvidelse av retten til omsorgspenger i takt med behovet.

Dette medlem mener det er en ansvarsfraskrivelse å velte ansvaret over på den enkelte forelder, arbeidstaker og arbeidsgiver. Dette medlem understreker at det ikke skal være den enkelte som skal betale prisen for tiltakene. Det er fellesskapet som må ta ansvaret for at den enkelte familie ikke mister inntekt eller muligheter i arbeidslivet på grunn av situasjonen.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen straks sikre at alle arbeidstakere med behov grunnet kortere åpningstider i barnehager og SFO har rett til omsorgspenger også for enkelttimer og halve dager, samt gi arbeidsgivere en plikt til å legge til rette for dette.»

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å sikre at foreldre som må ta ut omsorgsdager grunnet manglende barnetilsyn, får fortsatt rett til lønn, i første omgang gjennom å øke den midlertidige kvoten med ytterligere 20 dager.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre omsorgspenger gradert ned mot 50 pst., for foreldre som må være borte fra arbeidet deler av dagen.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en lovendring som tydeliggjør muligheten til å ta ut omsorgspengedager som enkelttimer, eksempelvis etter modell av folketrygdloven § 8-24 fjerde ledd. Uttaket av omsorgspengedager som enkelttimer skal besluttet lokalt etter drøfting med de tillitsvalgte i virksomheten.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen straks sikre at alle arbeidstakere med behov grunnet kortere åpningstider i barnehager og SFO har rett til omsorgspenger også for enkelttimer og halve dager, samt gi arbeidsgivere en plikt til å legge til rette for dette.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å sikre at foreldre som må ta ut omsorgsdager grunnet manglende barnetilsyn, får fortsatt rett til lønn, i første omgang gjennom å øke den midlertidige kvoten med ytterligere 20 dager.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:100 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solfrid Lerbrekk, Kari Elisabeth Kaski, Mona Fagerås, Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård om å sikre

omsorgspenger til foreldre som må jobbe mindre på grunn av reduserte åpningstider i barnehagene og SFO – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 3. juni 2020

Rigmor Aasrud

fung. leder

Elise Bjørnebekk-Waagen

ordfører

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
2020/1617

Vår ref
20/1974-

Dato
27. mai 2020

Merknader til representantforslag 100 S (2019 - 2020)

Storingsrepresentantene Solfrid Lerbrekk, Kari Elisabeth Kaski, Mona Fagerås, Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård har fremmet følgende to forslag som ligger til behandling i Arbeids- og sosialkomiteen:

1. Stortinget ber regjeringen straks sikre at alle arbeidstakere med behov grunnet kortere åpningstider i barnehager og SFO har rett til omsorgspenger også for enkelttimer og halve dager, samt gi arbeidsgivere en plikt til å legge til rette for dette.
2. Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å sikre at foreldre som må ta ut omsorgsdager grunnet manglende barnetilsyn, får fortsatt rett til lønn, i første omgang gjennom å øke den midlertidige kvoten med ytterligere 20 dager.

Komiteen har bedt om statsrådets merknader.

Til forslag nr. 1:

Ordningen for omsorgspenger er at arbeidsgiver utbetaler lønn som vanlig, og deretter eventuelt søker refusjon fra Arbeids- og velferdsetaten for dager utover arbeidsgivers finansieringsansvar. Regelverket gir rett til et visst antall dager med omsorgspenger. Dette er ikke til hinder for at det avtales på den enkelte arbeidsplass at det telles enkelttimer opp til full dag, og at dette så meldes til Arbeids- og velferdsetaten som én dag når arbeidsgiver søker refusjon. Mange arbeidsgivere legger til rette for dette i dag.

Jeg har undersøkt om det er praktisk mulig for Arbeids- og velferdsetaten å behandle søknader om omsorgspenger knyttet til fravær i timer eller halve dager. Arbeids- og velferdsetaten vil kunne implementere en slik omlegging av de tekniske løsningene raskt.

Etaten legger allerede i dag til grunn det fraværet arbeidsgiver opplyser om i sitt refusjonskrav.

Det betyr likevel ikke at alle arbeidstakere bør gis en rett til å kreve slik oppdeling. Dersom arbeidsgiver pålegges å legge til rette for at det kan tas ut *omsorgspenger* for enkelttimer og halve dager, vil dette også innebære at retten til *omsorgspermisjon* kan tas ut i slik oppdelt form.

Det vil gjennomgående være i både arbeidstakers og arbeidsgivers interesse å finne fram til smidige løsninger. Arbeidsgivere har imidlertid ingen *plikt* til å legge til rette for at permisjonsdagene kan telles i enkelt dager/halve timer. Dersom retten til omsorgspermisjon i 10 eller flere dager skal kunne telles i timer fremfor dager, vil det i praksis kunne bli en vesentlig økning i antall ganger arbeidstakerne kan benytte en slik rett.

Det vil være en del variasjon mellom virksomheter med hensyn til muligheten til å legge til rette for timefravær. Det er f.eks. ikke gitt at arbeidsplasser med skift- eller turnusordninger, eller butikker hvor den ansatte er alene på jobb, alltid kan gjøre dette.

Jeg vil advare mot å gi arbeidstakere rettigheter som det ikke er praktisk mulig å organisere på den enkelte arbeidsplass. Jeg mener det vil være uforholdsmessig å pålegge alle arbeidsplasser å tillate at omsorgspenger og omsorgspermisjon tas ut på timebasis.

En løsning bør derfor ta hensyn til at det er ulike behov og ulike reelle muligheter i ulike virksomheter. En mulig løsning som hensyntar dette, og som samtidig tydeliggjør muligheten til å ta ut delta dager, vil kunne være å lovregulere dette etter modell av folketrygdloven § 8-24 fjerde ledd som gir bestemmelser om utvidet bruk av egenmelding. Det vil da kunne reguleres at retten til å ta ut omsorgspenger på timebasis skal besluttes lokalt etter drøfting med de tillitsvalgte i virksomheten. Jeg kan derfor ikke anbefale et vedtak med den ordlyden som representantene foreslår, men jeg mener at det kan være aktuelt med en endret lovregulering på området som på en bedre måte enn forslaget tar hensyn til behovet for å finne egnede ordninger på den enkelte arbeidsplass.

Til forslag nr.2:

I forbindelse med korona-pandemien er det gjort vesentlige endringer i reglene for omsorgspenger. Det gis rett til omsorgspenger ved stengte skoler og barnehager, arbeidsgivers finansieringsansvar er redusert til tre dager, alle familier har fått dobbel kvote med omsorgspengedager i 2020, og foreldre kan overføre dager med omsorgspenger til hverandre i perioden barnehager/skoler er stengt. De som legger frem bekreftelse fra lege på at barnet ikke skal i barnehage/skole pga. særlige smittevern hensyn, får ubegrenset antall omsorgspengedager frem til 30. juni. Regjeringen har besluttet at denne vil bli forlenget til 31. desember.

Noen foreldre har gjennom fleksibel arbeidstid, hjemmekontor og bruk av familie til barnepass, kunnet arbeide også i perioden med stengte skoler og barnehager. Andre foreldre har brukt opp alle årets omsorgspengedager, inkludert den doble kvoten. Ved å gi 20 ekstra dager til alle, vil noen foreldre få svært mange dager med omsorgspenger i 2020 – mange flere enn de vil ha bruk for og primært finansiert av staten. Det framstår som lite hensiktsmessig, og kan i tillegg gi en økt risiko for misbruk av ordningen.

Regjeringen vil i tilleggsproposisjonen, som legges fram om få dager, presentere en løsning for omsorgspenger for resten av 2020 som både ivaretar de som har brukt opp omsorgspengedagene sine i løpet av første halvår og som samtidig hindrer at andre får et uforholdsmessig høyt antall dager med omsorgspenger.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Torbjørn Røe Isaksen'.

Torbjørn Røe Isaksen

